

Vrijdag 16 april 1915 – ochtendeditie

Berlijn, 15 april. Het Duitse bestuur in België heeft een commissie van landbouwkundigen bijeengeroepen om op het bezaaien van de akkers toezicht te houden.

De Vlaamse vluchtelingen in Frankrijk.

St. Adresse, 11 april.

De chef van het civiel kabinet van de Belgische minister van oorlog, de heer Léon De Peauw, heeft gedurende ruim vijf weken in midden- en Zuid-Frankrijk gereisd, om in opdracht van de ministers Schollaert, Berryer en de Broqueville de Belgische ondersteunde vluchtelingen te bezoeken. Vijftien departementen heeft hij doorkruist en daardoor is hij in de gelegenheid geweest ongeveer 20.000 uitgewekenen, nagenoeg allen Vlamingen, te bereiken.

Het juiste aantal uitgewekenen, dat op Franse boden gastvrijheid geniet, ook zelfs buiten hen, die nog over de middelen konden beschikken om zich in den vreemde zelf te helpen, is uit de aard der zaak, zelfs niet bij benadering op te geven. Immers onder de naar Frankrijk gevluchten bevonden zich tal van werklieden, die reeds gewoon waren, vaak van generatie op generatie, in Normandië en Noord-Frankrijk seizoenarbeid te verrichten en die bij hun komst in de Franse steden en dorpen aanstonds een middel van bestaan vonden. Zo ook de Waalse industriearbeiders, die over het algemeen werk wisten te vinden.

Toen echter in het laatst van september en in het begin van oktober in Noord-Frankrijk niet alleen de vluchtende landgenoten uit het door de vijand bezette gebied, maar ook de Vlaamse en Henegouwse bevolking, die het naderend strijdgewoel poogde te ontvluchten, in groot aantal binnentrokken, werden de steden en dorpen in en

onmiddellijk achter de militaire zone en de versterkte steden aan de kust zozeer door vluchtelingen overstroomd, dat de autoriteiten voorzieningen moesten treffen. De bevolking ontving de noodlijdenden en opgejaagden met treffende hulpvaardigheid, maar de overheid, in het bijzonder de militaire, mocht hen in Noord-Frankrijk geen verblijf toestaan. De stroom van vluchtelingen werd dan ook zo spoedig mogelijk naar midden- en Zuid-Frankrijk geleid, waarheen ook de gewonden en krijgsgevangenen werden gevoerd. De buitengewoon veelomvattende politiedienst eiste, dat aan civiele personen zo weinig mogelijk de gelegenheid werd gelaten in de Noord-Franse steden te verblijven.

Ook de bewoners van Zuid-Frankrijk hebben de Belgische vluchtelingen met open armen ontvangen en met grote hartelijkheid gastvrijheid verleend.

De heer De Peauw was zo vriendelijk, mij zijn reisindrukken mede te delen. Wat wel het meest trof – zegde hij mij – is de grote liefde, waarmee die uitgewekenen alles begroeten, wat “van hun land” is. Ons bezoek – zo vertelde hij – werd nimmer aangekondigd, maar je had moeten zien hoe in de landelijke stadjes en in de dorpen alle uitgewekenen naar de mairie snelden op het nieuws, dat er een auto was aangekomen met de Belgische vlag. Dan verdrong zich oud en jong om de wagen en als wij dan de menigte toespraken, zagen wij tranen in de ogen van velen.

“Ik kom voor de minister van oorlog, om u een groet te brengen van de koning” – dat bracht die goede mensen buiten zichzelf van vreugde en ze kwamen mij dan de hand drukken en zeggen dat zij Vlamingen waren en bleven.”

Zelfs grappige voorvallen bleven niet uit. Zo kwam in een kleine gemeente, la Roche-sur-Yon, in Vendée, een jonge moeder met heel

de meegevluchte familietros haar nood klagen, dat ze “een Frans kindje” had gekregen. Dat stond haar maar slecht aan. Hoe straalden plotseling haar ogen, toen de heer De Peauw haar zegde: “maar neen, moedertje, uw kindje is een Belg hoor, daar wordt reeds voor gezorgd.” Dat was maar goed ook – vond de familie, want: Vlamingen blijven we tot in de dood!, en het moedertje kon men het aanzien hoe content ze was.

Ook de landsgewoonten worden niet in het minst afgelegd. Trouwens daarvoor is het taalverschil een beletsel. (Ik vernam van andere zijde, dat tal van Vlamingen zich in Holland beter konden schikken naar de plaatselijke gewoonten in leefwijze enz., dan zulks in Zuid-Frankrijk het geval was. Doch deze moeilijkheid zal wel nauw samenhangen met het taalverschil, waardoor de eenvoudige lieden zich nog meer “in den vreemde” voelen). Tal van kolonies tellen uitsluitend Vlamingen, maar toch vindt men er onder hen altijd wel enige, die voldoende Frans of enig Waals dialect machtig zijn om zich verstaanbaar te maken en tolkdienst te verrichten.

In enkele zeer uitgebreide kolonies heeft men scholen opgericht, waar Vlaamse onderwijzers onderricht geven in het Vlaams. Dat is o.m. het geval in La Rochelle, St. Pierre le Moutier en Lourdes.

Een groot ongerief is echter het ontbreken van Vlaamse lectuur. “Vertel ons toch van ons land en van onze koning”, werd elke dag opnieuw gevraagd. De mensen roepen om kranten. Vlaamse en Hollandse kranten, dat zou wat voor hen zijn! Men zou er die lieden gelukkig mee maken. We sturen al een aantal nummers van de Legerbode, maar dat is toch niet voldoende, aldus de heer De Peauw.

De Franse autoriteiten hebben van meet af aan alles in het werk gesteld, om in de materiële nood van de vluchtelingen te voorzien. De prefecten riepen in hun departementen de maires samen, om de

maatregelen te bespreken, waar vluchtelingen, Belgische zowel als Franse, zouden worden ondergebracht.

Van meet af aan vonden de vluchtelingen veel steun, ook in de arme gemeenten van de Midi. Op treffende wijze werden de arme lieden van overal van het meest nodige voorzien, maar toch werd zo spoedig mogelijk getracht werk te vinden voor allen, die tot enige arbeid bekwaam waren. Men slaagde daarin zeer goed ten aanzien der vakarbeiders. De geschoolde werkkrachten der industriële centra lieten zich bereidwillig op staatskosten geleiden naar die streken, waar men hun arbeidskracht kon gebruiken. Ook de landbouwers en tuiniers waren zeer gemakkelijk te helpen. Een groot aantal van hen, die reeds van jaar op jaar gewoon waren als seizoenarbeiders (naar Normandië vooral) Frankrijk binnen te trekken, zocht en vond zijn weg. De ongeschoolde werkkrachten en voorts de vluchtelingen, die in de wijnbouwende streken waren ondergebracht, waren echter op die wijze niet te helpen. Buiten hun schuld, voor zover de arbeid in de wijngaarden seizoenarbeid is, en voorts door hun schuld, omdat velen aanvankelijk arbeid weigerden: "omdat het toch maar voor korte tijd zou zijn. Zolang kon die oorlog niet duren." Ook vond men daar de kleine winkeliertjes, handelaars en van de ene dag op de andere levende handlangers, vooral de "marchands ambulants", die Vlaanderen bij menigte kent, en bij die categorie was de neiging om aan te pakken al zeer gering. Maar voor het overgrote deel wisten de mannen zich nuttig te maken. De overigen genoten van "la vie au grand air" en flaneerden vrank en vrij op kosten van de staat.

Wat de Franse staat doet, mag ik als bekend veronderstellen. De uitkeringen zijn niet gering, 1,25 frank voor ieder volwassen vluchteling en een toeslag van 50 centiemen voor ieder kind. Onder volwassenen te verstaan personen, die de leeftijd van 16 jaar bereikt hebben of overschreden. Vele gemeenten voegen daar nog een extra toeslag aan toe, terwijl bovendien steuncomités een bijslag geven.

Bovendien zorgen de plaatselijke comités vaak voor kosteloos onderdak, kosteloze maaltijden of doen door het aanrichten van gemeenschappelijke maaltijden de prijzen zeer dalen. De heer De Peauw was dan ook van oordeel, dat materieel uitstekend was gezorgd voor de uitgewekenen.

De heer De Peauw vertelde mij opgetogen van de geestdrift, die hij overal ontmoet had, als hij de vluchtelingen om zich heen verenigd had en hen in het Vlaams toesprak. Dat deed hij vaak in drie, vier gemeenten op één dag, zodat hij er nagenoeg honderd heeft gehouden. Zo spoedig maar het Vlaams opklonk, fonkelde iets in de ogen en werden de hoorders, groot en klein, van nog zo jong tot heel oud, geboeid door iets onweerstaanbaars. Dat heeft hem wel eens parten gespeeld. In een klein dorpje in de Hautes-Pyrénées waren ook een groot aantal Belgen naar het gemeentehuis gekomen. Sommigen hadden zich daartoe een tocht van meer dan een uur over de door de sneeuw onbegaanbare wegen getroost. Op een vraag van de heer De Peauw: Moesten wij ons verdedigen? klonk een welgemeend “Ja”. Had gij Duitsers willen worden? – en weer een salvo: “neen”. Evenwel klinkt een stem boven allen uit: “Maar ook geen Fransen. Wij willen Belgen blijven!” – wat de Franse autoriteiten een hartelijk “bravo” ontlokte.

Natuurlijk hadden zich wel bezwaren voorgedaan ook. Maar die waren niet van zo ernstige aard of enig overleg met de Franse autoriteiten bracht alles weer in het gewenste spoor. Bezwaren, die eerst langzamerhand overwonnen werden of waaraan men zich onderwierp, kwamen voort uit twee hoofdbronnen: het taalverschil, waardoor nauwere aanraking uitbleef, al wist men samen de wijnkroes te ledigen op de zekere overwinning, en voorts uit de verschillen in de dagelijkse leefwijze. Evenwel, zo spoedig het aantal vluchtelingen in een bepaalde gemeente toenam, werd de kring gesticht waarin men “alles is voor elkaar”, zoals de heer De Peauw

het uitdrukte. Men zonderde wat af van de steungelden, en het eerste gemeenschappelijk werk was het kopen van katoen voor een vlag. “En ge moest zien met wel een trots mij dat rood-geel-zwart werd getoond.”

De economische toestand van België.

Brussel, 14 april.

Een dezer dagen afgekondigd aanvullend besluit inzake het sekwestreren van ondernemingen, herinnert er mij aan, dat ik tot nu toe verzuimd heb u nadere inlichtingen te geven over dit onderwerp, waaraan voor de Belgische handel verstrekkende gevolgen verbonden kunnen zijn.

Bij verordening van 17 februari jl. machtigde de gouverneur-generaal de commissaris-generaal bij de banken in België om bepaalde ondernemingen onder zijn beheer te nemen. De ondernemingen, welke daarvoor in de termen vielen, werden in voornoemd besluit aldus aangeduid: 1°. die vanuit vijandelijk land geleid of bewaakt worden; 2°. aan wiens kapitaal, opbrengst of leiding voor ten minste een derde onderdanen van het vijandelijk buitenland aandeel hebben; 3°. die wezenlijke delen van hun bedrijf in het vijandelijk land onderhouden; 4°. bij welke een openbaar belang van het Duitse rijk of der bezette gedeelten van België aan het in stand houden of het hervatten van het bedrijf bestaat; 5°. wiens bedrijf met de openbare belangen van het Duitse rijk in strijd is of in staat is om aan deze afbreuk te doen.

Met ondernemingen in de zin van deze voorschriften worden bijkantoren, agentschappen, opslagplaatsen en onroerende bezittingen gelijkgesteld, terwijl wijziging in het beheer of anderszins der onderneming of het onderschuiven van aandeelhouders na

afkondiging van dit besluit op de toepassing van dit laatste van geen invloed kunnen zijn.

Is er nu bij een onderneming grond om aan te nemen dat zij onder een der vijf boven opgesomde categorieën valt, dan heeft de bankcommissaris het recht de boeken en geschriften in te zien en van allen, welke op enigerlei wijze aan de zaak verbonden zijn, inlichtingen te verlangen. Worden daardoor de vermoedens bevestigd, dan benoemt deze ambtenaar sekwesters of dwangbeheerders, zoals zij in de Vlaamse vertaling der verordening genoemd worden, welke de onderneming in bezit nemen en de volgende rechten en plichten hebben. De dwangbeheerder alleen heeft bevoegdheid alle rechtshandelingen voor de onderneming te stellen en om over gedeelten van het ondernemingsvermogen te beschikken, terwijl gedurende de gehele duur van dit beheer de bevoegdheden van de eigenaar(s) der onderneming geschorst blijven; dit laatste geldt inzonderheid ook voor de algemene vergaderingen, commissarisvergaderingen en andere organen der maatschappijen op aandelen. De bedienden der onderneming hebben de beheerder elke inlichting te geven, alle boeken, geschriften, sleutels, goederen en andere waarden der onderneming te overhandigen en hun werkzaamheden naar zijn aanwijzingen te verrichten; de beheerder kan de onderneming geheel of gedeeltelijk voortzetten of zich tot het afdoen der lopende werkzaamheden beperken.

De onderneming draagt zelf de door het sekwestreren meegebrachte kosten; de beheerder is slechts verantwoording schuldig aan de gouverneur-generaal.

Handelingen in strijd met deze verordening worden met een geldboete van ten hoogste 100.000 frank per geval en met

gevangenis van ten hoogste een jaar, of met een van beide gestraft. De kriegsrechtbanken zijn in deze zaken uitsluitend bevoegd.

Tot recht verstand van deze verordening is aan de pers een ambtelijke verklaring verstrekt, waarin het heette: Deze verordening is slechts een represaillemaatregel, noodzakelijk geworden door de Engelse, Franse en Russische besluiten tegen de Duitse handel genomen, en heeft vooral betrekking op die ondernemingen in België, die hoofdzakelijk gedreven worden met Engels of Frans kapitaal. Intussen onderscheidt de Duitse verordening zich van de tegen de Duitse handel genomen maatregelen en vooral van die, welke in sommige van Groot-Brittannië afhankelijke landen zijn genomen, waarbij de gedwongen liquidatie van Duitse ondernemingen, het uitsluiten van Duitse belanghebbenden bij verdeling van de opbrengsten der liquidatie en het vernietigen van alle boeken en schriften na opheffing van zaken gelast worden. Evenzo ontnemt een onlangs afgekondigde Russische wet Duitse onderdanen het recht van eigendom in Rusland en het verwerven daarvan, en verplicht hen zelfs, onder bedreiging van gedwongen realisatie, hun onroerende goederen in Rusland binnen zes maanden te verkopen, terwijl in Frankrijk, volgens enige berichten, de regering het plan zou hebben beslag te leggen op de reeds onder toezicht gestelde eigendommen van Duitsers, die zich in het leger bevinden of op andere wijze hun plichten ten dienste der regering vervullen.

Het besluit van 17 februari – zegt de ambtelijke verklaring verder – heeft dit karakter niet, maar wil slechts aan de Duitsers het recht verzekeren van te beschikken over ondernemingen, welke behoren aan vijandige naties, en dat niet met het doel om ze te naasten, maar alleen om hen, zo nodig, te doen dienen als voorwerpen van represaille tegen soortgelijke maatregelen der vijandelijke regeringen. De verordening voorziet dan ook geen gedwongen liquidatie van die ondernemingen, noch inbeslagneming van

eigendommen, en beveelt zelfs het sekwestreren niet als algemene maatregel. In ieder op zich zelf staand geval zal de commissaris-generaal voor de banken, met toestemming van de gouverneur-generaal, bepalen of er noodzaak is een bepaalde zaak onder gedwongen beheer te stellen. Indien de staten, welke op dit oogenblik in oorlog zijn met Duitsland, aan de Duitsers hun recht op eigendom weergeven, zullen de Franse en Engelse gesekwestreerde ondernemingen niets te vrezen hebben Tot zover de ambtelijke verklaring.

Ingevolge de verordening van 17 februari besloot von Lumm, de commissaris-generaal bij de banken in België , op 23 februari de volgende ondernemingen onder gedwongen beheer te plaatsen: Crédit Lyonnais, Banque de Paris et des Pays-Bas, Comptoir National d'Escompte de Paris, Soc. Française de Banque et de Dépôts te Antwerpen, Société belge de Crédit industriel et commercial et de dépôts, allen te Brussel; Société française de Banque et de Dépôts te Antwerpen, Société belge de Crédit industriel et commercial et de dépôts te Brussel, Société de Dépôts et de Crédit te Brussel.

Deze lijst is nu bij besluit van 6 april vermeerderd met deze namen: Compagnie Continentale du Gaz te Brussel, Antwerp Water Works Co. Ltd. te Antwerpen, Compagnie Fermière de l'Établissement Thermal de Vichy S. A. te Brussel, North British Rubber Co. Ltd te Brussel, Dunlop Pneumatic Tyre and Rubber Co. Te Brussel, Le Grand Hôtel S. A. te Brussel, en Savonnerie Lever Frères S. A. te Vorst bij Brussel.

Een andere belangrijke bepaling is het in werking stellen sedert 6 april, van een "Voorschotkas bij de gouverneur-generaal in België", welke ten doel heeft op rekwisitiebons voorschotten te verlenen, daar houders van zulk papier totnogtoe te veel overgelaten waren aan de handen van zeer dubieuze tussenpersonen, die voor een

bespottelijk klein percentage die bons plachten op te kopen. “Daar echter”, zegt de gouverneur-generaal in zijn besluit, “bij de bezitters van zulke ontvangsbewijzen de billijke wens bestaat, tot het in gang houden van hun bedrijf, tot inkopen of tot betalen van lonen, enz., reeds nu het geld te trekken”, is Z. Exc. tot deze alleszins toe te juichen maatregel overgegaan.

Gemeentebelangen ontleent aan het Journal Municipal het volgende aangaande de herbouw in België:

De conferentie omtrent de herbouw van België heeft met succes plaats gehad. Doel was Belgische architecten, raadsleden en ambtenaren behulpzaam te zijn bij de bestudering van plannen voor de aanleg van steden. De bekende Engelse tuinsteden werden daartoe bezocht en voordrachten werden gehouden door Engelse en Belgische deskundigen. De Londense universiteit stelde lokalen beschikbaar om plannen uit te werken en er zou een tentoonstelling worden gehouden van afbeeldingen en plannen van Belgische gebouwen vóór de oorlog. Tenslotte werd een besluit aangenomen, waarin de wenselijkheid werd uitgesproken een algemeen plan voor geheel België te maken, bevattende plannen voor wegen, spoorwegen en kanalen en voor gedeeltelijk verwoeste en geheel verwoeste steden en dorpen, welke plannen in harmonie moeten zijn met beginselen van de verenigingen voor tuinsteden en stadsaanleg; dat er een wet moet komen, welke minimumeisen voor de bebouwing stelt met het oog op esthetica en hygiëne; dat geen herbouw van een stad moet plaats hebben dan volgens een voorafgaand plan, hetwelk ook de ligging en de breedte van straten, ruimte voor pleinen en parken aangeeft, en verdere voorwaarden van hygiëne bevat; dat de plannen zo eenvoudig, zo goedkoop en zo snel mogelijk moeten worden gemaakt en dat uitbreidingsplannen aan de goedkeuring der regering moeten worden onderworpen.

Wij hebben het overzicht van het Amerikaanse Hulpcomité voor België, lopend tot 31 maart, ontvangen. Er zijn tot die datum uit Rotterdam naar België gezonden: 137.012 ton tarwe, 91.349 ton meel, 10.107 ton rijst, 15.347 ton erwten en bonen, 2.439 ton vlees en spek, 21.975 ton maïs, 4.226 ton aardappelen, 12.791 ton voedingsstoffen van verschillende aard, 2507 ton kleren enz. Uit de rekening en verantwoording, lopende van 22 oktober tot 3 april, blijkt, dat de uitstaande vorderingen voor inkopen en vrachten op 1.600.000 pond worden geschat. Er worden nog 50 schepen met levensmiddelen uit Amerika hier verwacht tussen heden en 11 juli.

Vrijdag 16 april 1915 – avondeditie

Geïnterneerden.

Men schrijft ons:

Op 11 oktober jl. bij de oprichting van de grote interneringsdepots werden de commandanten der kampen voor een groot en moeilijk vraagstuk gesteld, het met handen- en geestesarbeid bezig houden van de velen, die door de oorlogskans op Nederlands grondgebied waren gekomen en nu geïnterneerd werden.

Comités werden gevormd om het onderwijs aan en de ontspanning van de geïnterneerden te bevorderen, doch wegens het groot aantal geïnterneerden bleef de toestand onvoldoende, ook door gebrek aan ruimte voor leslokalen.

Eindelijk kwam een goede wending. Onder voorzitterschap van de Belgische gezant baron Fallon is, in samenwerking met de Belgische minister van kunst en wetenschappen, Pouillet, de heer Jules Francqui

en generaal Dossin, een commissie tot stand gekomen die de zware taak krachtig heeft aangevat.

Genoemde commissie mocht zich al snel in de sympathie van de Nederlandse militaire overheden verheugen en begin februari werd een begin van uitvoering gemaakt.

Donderdag 8 april (Amersfoort) en zaterdag 10 april (Harderwijk) hebben de officiële bevestigingen plaats gehad van de reeds te voren gebeurde opening van de verschillende cursussen, waar Belgische geïnterneerden het onderwijs onder hun eigen eveneens geïnterneerde onderwijzers volgen. Behalve voor de analfabeten wordt onderwijs gegeven in de vakken der ambachtsscholen en is het uitgebreid middelbaar onderwijs aangevat. Een prachtig begin en een schitterend resultaat is in betrekkelijk korte tijd reeds bereikt. Een eresaluut zij gebracht aan de generaals Knel en Loke, kapitein van IJsseldijk en luitenant van Stockum in het bijzonder, benevens aan alle andere officieren, toegevoegd aan de interneringskampen te Amersfoort en Harderwijk.

In een welgekozen Vlaamse rede, welke later nog opnieuw in het Frans werd herhaald, dankte minister Pouillet de Nederlandse militaire autoriteiten en officieren en in het bijzonder de generaals Knel en Loke, kapitein van IJsseldijk en luitenant van Stockum voor hun welwillende medewerking en roemde hij hun energie in het tot stand brengen van deze grootse stichting.

Het doel toch van allen is, de ongelukkige geïnterneerden door de studie niet alleen moreel op te heffen, doch meteen hen weer als flinke bruikbare burgers aan het economische leven terug te geven, wanneer de tijd daartoe gekomen was.

Geïnterneerden – zo sprak de minister hen toe – ge zult uw ambacht, uw beroep of beroepskeuze niet verliezen, het hangt nu geheel van uzelf af. Er wordt voor u gezorgd met hart en ziel, en toont gij nu ook door uw werk, dat ge uw leiders niet in hun verwachtingen zult teleurstellen en wanneer eenmaal de lang en zozeer verlangde vrede gekomen zal zijn, zal uw vaderland u met open armen terug ontvangen. Ge zult toch ook aangewezen zijn om uw zo beproefd land weer te helpen opbouwen. Werp u met alle kracht in de studie en vul aan wat u ontbreekt en uw interneringstijd zal u niet meer drukken en dankbaar zult ge steeds aan deze tijd terugdenken, aan het gastvrije Nederland en zijn bewoners, die zoveel voor u doen en uw treurig lot op de meest humane wijze trachten te verzachten.

Toen minister Pouillet in deze geest had gesproken en ten laatste generaal Loke dank zegde, steeg een daverend gejuich onder de geïnterneerden op.

Met een enkel woord moet nog melding gemaakt worden van de uitstekende toestand, waarin die internerings"dorpen" Harderwijk en Amersfoort zich bevinden. Met ruimte en materiaal is gewoekerd geworden. Alles ziet er uitwendig en inwendig keurig en zindelijk uit en tot in de puntjes worden de gebouwen verzorgd. Keurige en smaakvolle versieringen zijn aangebracht en met een ware voldoening en dankbaar gevoel nam het Belgische comité voorlopig afscheid van de gastvrije en humane generaals en hun staf van officieren.

Er is samenwerking en eendracht en dat moet tot goede resultaten leiden.

Het jongste bezoek, dat president Poincaré aan de legers der bondgenoten gebracht heeft, heeft zich tot aan de Noordzee uitgestrekt om de soldaten geluk te wensen die het front bij

Nieuwpoort bezet houden. Zaterdagavond is de president met minister Millerand op weg gegaan. Zondagochtend was hij te midden der Franse troepen, die in het Noorderdepartement optreden. Van daar is Poincaré naar België vertrokken. Over Poperinge, Vlamertinge, Ieper, Woesten, Veurne, Koksijde, Oostduinkerke is hij in de richting van Nieuwpoort vertrokken. Volgens Parijse bladen heeft de president overal de troepen in uitstekende stemming aangetroffen. In het grote Belgische hoofdkwartier heeft president Poincaré koning Albert ontmoet en later ook een bezoek aan de koningin der Belgen gebracht. Maandagavond zijn Poincaré en Millerand over Duinkerken te Parijs teruggekeerd. Van Duinkerken tot Parijs hebben zij de reis per spoor gedaan.

Berlijn, 16 april. Officiële mededeling uit het grote hoofdkwartier:

Voor Oostende en Nieuwpoort hebben gisteren aan het artilleriegevecht enige torpedoboten van de vijand deelgenomen, wiens vuur snel tot zwijgen werd gebracht.

Aan de zuidelijke rand van St. Eloi hebben wij, na ontploffingen, twee huizen bezet.